

SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE ZA ROK 2015

W roku 2015 Stowarzyszenie Edukacji Kulturalnej WIDOK kontynuowało realizację strategicznego projektu: *Program Stypendialny WIDOK*, oraz było partnerem w projekcie pt.: *"Otwórz oczy"* prowadzonego przez Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych.

1. Program Stypendialny WIDOK

Autor i koordynator: Magdalena Godlewska-Siwerska

Program Stypendialny WIDOK istnieje od 2003 roku. Jest realizowany we współpracy z Fundacją im. Stefana Batorego (Program fundacji „Równe Szanse”), Ośrodkiem Wspierania Organizacji Pozarządowych – obsługa administracyjna. Środki są gromadzone na wydzielonym koncie bankowym. Podziałem stypendiów zajmuje się Rada Programu Stypendialnego w skład, której wchodzi przedstawiciele organizacji pozarządowych, darczyńców i sponsorów. W roku szkolnym 2015/2016 przyznaliśmy 18 stypendiów całorocznych wypłacanych przez 10 miesięcy od września 2015 do czerwca 2016; w tym 2 stypendia po 100 zł miesięcznie otrzymują uczniowie gimnazjum; 9 stypendiów po 200 zł miesięcznie otrzymują uczniowie szkół średnich, 3 stypendia rodzinne po 200 zł miesięcznie. Od trzech lat w gronie stypendystów mamy młodzież czecheńską. W tym roku wspieramy 6 osób.

Program Stypendialny WIDOK współpracuje z Funduszem Iwony Winiarskiej Feleszko, który jest fundatorem całorocznych stypendiów dla:

Szymona Ziemiańskiego – studenta I roku Politechniki Warszawskiej na kierunku Energetyka na Wydziale Mechanicznym Energetyki i Lotnictwa.

Kryteria przyjęte przy wyborze stypendystów na rok szkolny 2015/2016 to: dotychczasowe osiągnięcia z preferencją osiągnięć humanistycznych, ogólna sytuacja rodzinna z uwzględnieniem dochodów i średniej ocen. Pierwszeństwo w dostępie do stypendiów mieli uczniowie ze szkół, których nauczyciele współtworzą fundusz stypendialny comiesięcznymi odpisami od pensji oraz stypendyści z lat ubiegłych.

Celem Programu Stypendialnego WIDOK jest udzielenie wsparcia finansowego uzdolnionej w różnych dziedzinach młodzieży pochodzącej z niezamożnych rodzin.

Na rok szkolny 2015/2016 przeznaczaliśmy 36 000,00 zł,(z czego 28 000,00 zł przeznaczaliśmy na wypłatę stypendiów, 8 000,00 zł na obsługę Programu Stypendialnego WIDOK: koszty biurowe, Internet, telefon, usługi pocztowe, opłaty bankowe, obsługa administracyjna i merytoryczna). Wszystkie środki pochodzą od Darczyńców, sponsorów i 1% przeznaczonego na Program Stypendialny WIDOK oraz dotacji Fundacji im. S. Batorego.

Warto zaznaczyć, że Program Stypendialny WIDOK od początku istnienia jest realizowany bez pomocy finansowej samorządów lokalnych i jest możliwy tylko dzięki wsparciu ludzi, których przekonaliśmy do idei wspierania zdolnej młodzieży, oraz sponsorów.

Dzięki grantowi z Fundacji im. S. Batorego został zatrudniony pracownik do współpracy przy realizacji Programu Stypendialnego.

2. Otwórz Oczy – projekt w partnerstwie z Ośrodkiem Wspierania Organizacji Pozarządowych

prowadzenie warsztatów: Katarzyna Siwerska i Małgorzata Józefowicz

Do zadań Stowarzyszenia w projekcie należało przeprowadzenie warsztatów artystycznych dotyczących różnorodności religijnej i etnicznej naszego regionu. Warsztaty ot.: "Koezystencja" były skierowane do młodzieży polskiej i czeczeńskiej. Warsztaty odbyły się podczas ferii zimowych w 2015 roku (21.01 – 06.02.2015).

Celem projektu było przygotowanie grupy młodzieży – 28 uczniów szkół ponadgimnazjalnych, w tym kilkusobową grupę młodzieży czeczeńskiej, do reagowania na przejawy dyskryminacji oraz Prowadzenia działań antyskryminacyjnych dla rówieśników.

W ramach projektu odbył się cykl warsztatów z tematyki obejmującej: stereotypy, wielokulturowość, profilaktykę działań dyskryminujących ze względu na wiek, płeć, pochodzenie, etniczność oraz zajęcia pozwalające grupie wspólnie z młodzieżą czeczeńską poznać tradycje, historię i kulturę naszego regionu. Podczas ferii zimowych uczestnicy poznali techniki realizacji filmowych, zasady tworzenia narracji za pomocą obrazu, techniki nagrywania dźwięku, reguły montażu. Każdy z uczestników projektu odbył staż wolontariacki w wybranej organizacji pozarządowej, co było też zachętą do włączania się w pracę ngo w przyszłości oraz wziął udział w realizacji jednego z 14 miniprojektów dotyczących przeciwdziałania wykluczeniu, ksenofobii czy rasizmowi.

Projekt został dofinansowany w programie Obywatele dla demokracji w obszarze Dzieci i młodzież z Funduszy EOG.

3. Wiejscy fotografowie z Podlasia opracowanie i digitalizacja prywatnych zbiorów

Autor i koordynator – Urszula Dąbrowska

Od 1 maja do 30 października 2015 r. Stowarzyszenie WIDOK realizowało projekt pt.: „Wiejscy fotografowie z Podlasia opracowanie i digitalizacja prywatnych zbiorów”. Projekt "Wiejscy fotografowie z Podlasia – opracowanie i digitalizacja prywatnych archiwów". Został on sfinansowany dzięki dotacji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w ramach programu: Dziedzictwo kulturowe / Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego). Wkład własny zapewniło dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.

W ramach projektu zdigitalizowanych zostało ponad 900 nieznanych dotąd archiwalnych zbiorów dwóch wiejskich fotografów z Podlasia: Jerzego Kostko z Kleszczel (657 negatywów) i Jana Siwickiego z Jaczna (252 płytki szklane). W skład kolekcji wchodzi zdjęcia przedwojenne, oraz negatywy z lat 40, 50,

które dokumentują wiejską codzienność wielokulturowych podlaskich miejscowości i są świadectwem rozwoju fotografii na tych terenach. Zostały pozyskane od prywatnych właścicieli. Fotografie zostaną udostępnione w 100 proc. na portalu albom.pl, prezentującym archiwalne zdjęcia i w mediach społecznościowych.

4. Instalacja „Białystoker” w ramach Festiwalu „Wschód Kultury. Inny Wymiar”

Kurator – Grzegorz Dąbrowski, koordynator – Urszula Dąbrowska

Instalacja „Białystoker”, skonstruowana z trzech wielkopowierzchniowych banerów, niemal w całości przykrywających opuszczoną południową kamienicę przy ul. Młynowej 2 w Białymstoku z trzech stron została otwarta 28 sierpnia 2015 r. (można ją było zwiedzać przez 5 miesięcy). Na banerach zamieszono reprodukcje 103 fotografii, głównie portretów dawnych żydowskich mieszkańców Białegostoku. Fotografie pochodziły z książki „Białystok. Photo album of a renowned city and it's jews the world over”, wydanej w Nowym Jorku w 1951 roku przez Davida

Sohna, białostoczanina z pochodzenia, który mimo, że większość życia spędził w Stanach, do końca życia nazywał siebie „Białystokerem” W bramie kamienicy zamieszono dwie tablice informujące o projekcie i o Davidzie Shonie. Została na nich też zamieszczona lista nazwisk osób zaprezentowanych na kamienicy oraz wybrane reprodukcje gazet i afiszy w języku jidisz, z kolekcji Biblioteki Narodowej. Uczestnicy wydarzenia otrzymali też czterostronicową gazetę (nakład 500 egzemplarzy), będącą zarazem folderem instalacji. W otwarciu instalacji wzięło udział około 150 osób, szacunkowo obejrzało ją kilka tysięcy osób. Wydarzenie sfinansowano z środków Narodowego Centrum Kultury.

5. Fotograficzne mikrohistorie z Grodzieńszczyzny

Koordinator – Urszula Dąbrowska

Projekt rozpoczął się we wrześniu 2015 roku i trwał do końca listopada. Jego kulminacją były trzydniowe warsztaty w Białymstoku, trwające od 21 do 23 października. Przyjechało na nie 15 Białorusinów polskiego pochodzenia, głównie z Grodna. Każdy przywiózł kilkanaście lub kilkadziesiąt starych fotografii, odnalezionych w rodzinnych archiwach albo u znajomych. W sumie zdigitalizowanych zostało 180 fotografii. Uczestnicy warsztatów zarejestrowali także historie na ich temat, sami wiele się przy okazji dowiadując o losach swoich bliskich. Materiały udostępnione zostały na stronie albom.pl.

Podczas zajęć w Białymstoku, ich uczestnicy uczyli się jak pracować ze starą fotografią. Warsztaty zaplanowane zostały na trzy dni. Pierwszy (21 października) poświęcony był samej fotografii, metodom jej digitalizacji i konserwacji prowadzili fotograficy: Grzegorz Dąbrowski i Rafał Siderski. Podczas drugiego dnia (22 października) Oleg Łatyszonek z Uniwersytetu w Białymstoku i Edward Dmuchański, historyk z Grodna omówili historyczne konteksty przywiezionych fotografii. Ostatni dzień (23 października) to warsztaty na temat redagowania tekstów. Poprowadzili je Andrzej Poczobut, dziennikarz z Grodna i Urszula Dąbrowska, dziennikarz z Białegostoku.

Warsztaty odbywały się w centrum Białegostoku, dzięki uprzejmości w Galerii Słędzińskich. Projekt „Fotograficzne mikrohistorie z Grodzieńszczyzny” zdobył dotację w konkursie „Więzi i kontakty z Polską. Regranting” ogłoszony przez Fundację Edukacja dla Demokracji i był współfinansowany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych w ramach zadania „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą w 2015 r.”

5. Spektakl Import/Export

koordynacja: Katarzyna Siwerska

W roku 2015 dwa razy zagraliśmy spektakl Import/Export, który powstał w 2013 roku w ramach projektu „Mieszkam w Białymstoku” skierowanym do młodzieży polskiej i czeczeńskiej.

30 marca zagraliśmy w Warszawie, w Instytucie Teatralnym im. Zbigniewa Raszewskiego. Spektakl odbył się w ramach cyklu „Mów za siebie”, który jest cyklem prezentacji twórców, dla których podstawową formą i środowiskiem pracy jest grupa teatralna. W ramach projektu pokazywane są przedstawienia grup pochodzących z różnych stron Polski, od 2014 roku były to m.in. Teatr Brama (Goleniów), Teatr Chorea (Łódź), Teatr Porywacze Ciał (Poznań), Teatr Realistyczny (Skierniewice), Teraz Polisz (Warszawa). Ich twórczość – podejmowane tematy, estetyka przedstawień, metody pracy, a także sposób funkcjonowania – forma instytucjonalna, miejsce pracy, czas trwania – są bardzo zróżnicowane. Łączy je to, że zazwyczaj stanowią jawnie osobistą wypowiedź twórców, wyrażają indywidualny punkt widzenia, własną interpretację rzeczywistości.

Celem projektu mów za siebie jest rozpoznanie różnorodności środków wyrazu i praktyk polskich grup teatralnych, a tym samym ujawnienie często niedostrzeganych różnicowań na mapie teatralnej Polski i nasycenie jej nowymi szczegółami.

10 maja zagraliśmy w Łodzi w Art_Inkubatorze w ramach Festiwalu Perspektywy. Ta edycja festiwalu była spotkaniem artystów, którzy chcą zmieniać rzeczywistość wokół siebie. Wychodzą

poza teatr, poza mury instytucji kultury aby szukać nowego tworzywa teatru i nowego języka w komunikowaniu się z widzem. Praca w kontekście dysfunkcji społecznych, umysłowych czy fizycznych skłania do stawiania pytań o „normalność“ i jej ukryte pułapki. Chcemy, by spotkanie tak pracujących grup posłużyło współuczestnictwu, współtworzeniu i wymianie myśli, metod i technik pracy. Aby droga, którą przejdą uczestnicy festiwalu ułożyła się w następujący sposób: SPOTKANIE – PREZENTACJA – INSPIRACJA – WYMIANA – KONTYNUACJA – TWORZENIE SIECI.